

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning ändras. Lagen bringas till sitt innehåll i överensstämmelse med kraven i Europaparlamentets och rådets förordning om den inre marknaden för el när det gäller bedömningen av resurstillräcklighet och införandet av kapacitetsmekanismer. Syftet med propositionen är att garantera förutsättningarna för att upprätthålla en effektreserv också i fortsättningen genom att utveckla effektreservsystemet så att det motsvarar de nya EU-krav som gäller strategiska reserver. Målet med effektreservsystemet är också i fortsättningen att säkerställa en tillräcklig nivå på elleveranssäkerheten och tillräckliga resurser under vinterperiodens toppförbrukning.

Enligt vad som föreslås ska en bedömning av behovet av en effektreserv och av mängden behövlig kapacitet i fortsättningen göras med två års mellanrum. Bedömningen ska grunda sig på en i elmarknadsförordningen avsedd nationell bedömning av resurstillräcklighet som kompletterar den europeiska bedömningen av resurstillräcklighet. Grunden för fastställandet av effektreserven är den målnivå för leveranssäkerheten som fastställts genom beslut av statsrådet och som baserar sig på Energimyndighetens rekommendation.

Det föreslås att effektreserven ska utvidgas så att i den kan ingå inte bara kraftverk och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning eller kombinationer av dessa utan också ellager som uppfyller lagens tekniska krav samt aggregering av produktion och lagring. I fortsättningen kan enheter som finns på Åland och i Estland, Sverige eller Norge delta i konkurrensutsättningen av effektreserven, om Energimyndigheten bedömer att gränsöverskridande deltagande är tekniskt möjligt. Ett tekniskt krav som ställs för ingående i effektreserven är dessutom iakttagandet av de utsläppsgränser som anges i elmarknadsförordningen.

Effektreserven tas i bruk i en situation där efterfrågan på och utbudet av el inte möts i samband med elförbrukningstoppar under vinterperioden. I enlighet med driftsreglerna för effektreserven bestämmer den systemansvariga stamnätsinnehavaren på basis av en totalekonomisk bedömning i vilken ordning de enheter som ingår i effektreserven ska tas i drift.

Effektreservsystemet finansieras, precis som för närvarande, med särskilda avgifter för elförbrukningen som den systemansvariga stamnätsinnehavaren har rätt att ta ut av användarna av överföringstjänster. Till skillnad från tidigare betraktas effektreserven till följd av de ändringar som gjorts i elmarknadsförordningen i fortsättningen som statligt stöd som ska anmälas till kommissionen.

Lagen avses träda i kraft den xx xxxx 2021.

Lag

om ändring av lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning (117/2011) 9 §,

ändras 1 och 3 § samt 4 §, vilken överförs till ett nytt 1 a kap. som fogas till lagen, rubriken för 2 kap. samt 5–8, 10, 11, 13, 14, 16, 18, 20 och 21 §, av dem 7 och 21 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1404/2016, samt

fogas till lagen ett nytt 1 a kap. och en ny 12 a § som följer:

1 §

Lagens syfte

Lagens syfte är att trygga nivån på elleveranssäkerheten i situationer med förbrukningstoppar och under betydande störningar i elimporten och elproduktionen samt skapa förutsättningar för bedömning av behovet av en effektreserv och för upprätthållande av en effektreserv som säkerställer balansen mellan elproduktion och elförbrukning i det finska elsystemet.

Anskaffningen av effektreserven ska ordnas så att den resulterar i ett urval av sådana kraftverksenheter, ellager och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som bäst lämpar sig som effektreserv och att effektreservsystemet kan genomföras på ett så ekonomiskt och systematiskt sätt som möjligt samt i form av så ändamålsenliga helheter som möjligt med beaktande av miljöaspekterna.

3 §

Driftsregler för effektreserven

Den systemansvariga stamnätsinnehavare som avses i 8 § i elmarknadslagen (588/2013) bestämmer om idrifttagning av en kraftverksenhet, ett ellager och ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som utgör effektreserv i enlighet med driftsreglerna för effektreserven. Högst det antal enheter ska tas i drift som elsystemets behov kräver. Valet av i vilken ordningsföljd enheterna ska tas i drift görs utifrån en totalekonomisk bedömning.

Driftsreglerna ska vara sådana att de inte utan grund påverkar utbudandet av el och fastställandet av elpriset på marknaden och i dem ska kraven i artiklarna 21, 22 och 26 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 om den inre marknaden för el, nedan *elmarknadsförordningen*, beaktas. Driftsreglerna ska publiceras.

1 a kap.

Elsystemets resurstillräcklighet

3 a §

Bedömning av elsystemets resurstillräcklighet

Energimyndigheten har till uppgift att utarbeta en nationell bedömning av elsystemets resurstillräcklighet i enlighet med artikel 24 i elmarknadsförordningen minst vartannat år.

3 b §

Beslut om en målnivå för elleveranssäkerheten

Energimyndigheten har till uppgift att för arbets- och näringsministeriet utarbeta en rekommendation om en målnivå för elleveranssäkerheten i elsystemet.

Statsrådet beslutar i enlighet med artikel 25 i elmarknadsförordningen om målnivån för elleveranssäkerheten i elsystemet utifrån Energimyndighetens rekommendation. Beslutet ska publiceras.

4 §

Bedömning av behovet av en effektreserv

Energimyndigheten har till uppgift att minst vartannat år fastställa behovet av en effektreserv.

Effektreserven ska dimensioneras i enlighet med statsrådets beslut om en målnivå för elleveranssäkerheten. Vid dimensionering av effektreserven ska hänsyn tas också till bedömningen av elsystemets resurstillräcklighet och till de i artikel 21.6 i elmarknadsförordningen avsedda förutsättningarna för att ingå nya avtal. Dessutom ska hänsyn tas till tillgången på sådan kapacitet som uppfyller kraven samt till kostnaderna för anskaffning av effektreserven.

Den effektreserv som behövs samt de grunder på vilka denna har bestämts ska publiceras.

När Energimyndigheten fattar upphandlingsbeslut om effektreserv kan den av grundad anledning avvika från den effektreserv som avses i 1 mom.

2 kap.

Anskaffning och upprätthållande av en effektreserv

5 §

Anskaffning av en effektreserv

I effektreservsystemet kan godkännas ett sådant antal kraftverksenheter, ellager och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som det behov av effektreserv som Energimyndigheten har angett förutsätter. Kraftverksenheter, ellager eller objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som finns i landskapet Åland, Sverige, Estland och Norge kan godkännas som effektreserv, om Energimyndigheten bedömer att deltagandet är tekniskt möjligt och villkoren i artikel 26 i elmarknadsförordningen uppfylls.

Anskaffningen av effektreserven ska grunda sig på ett öppet, transparent och icke-diskriminerande förfarande som baseras på jämlika och offentliggjorda kriterier. Energimyndigheten har till uppgift att fastställa villkoren för anskaffning av effektreserven samt årligen genomföra anskaffningen utifrån dessa. Vid anskaffningen kan anskaffningsperioder av olika längd tillämpas på kapacitet av olika slag.

Energimyndigheten ska fatta ett skriftligt upphandlingsbeslut om anskaffning av effektreserv. Beslutet ska motiveras. Innan upphandlingsbeslut fattas ska Energimyndigheten höra den systemansvariga stamnätsinnehavaren om hur de kraftverksenheter, ellager och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som deltar i upphandlingsförfarandet lämpar sig som effektreserv.

6 §

Kriterier vid valet av enheter till effektreserven

Av de anbud som erhållits vid ett upphandlingsförfarande ska de antas som enligt de jämförelsegrunder som ansluter sig till anskaffningen av effektreserven och med tanke på effektreservsystemets syfte är de totalekonomiskt sett mest fördelaktiga eller som har det lägsta priset. Jämförelsekriterier för valet av de totalekonomiskt sett mest fördelaktiga anbuden kan vara till exempel pris, tekniska fördelar, funktionella egenskaper, miljöegenskaper och driftskostnader.

När totalekonomisk fördelaktighet används som kriterium för valet av anbud ska jämförelsekriterierna och deras inbördes viktning nämnas i förfrågningsunderlaget. Viktningen av de olika kriterierna kan också anges i form av ett lämpligt variationsintervall. Om en inbördes viktning av jämförelsekriterierna av motiverad anledning inte kan göras, ska de anges i prioritetsordning. Jämförelsekriterierna och viktningarna ska till sina grunder vara tydliga, transparenta och icke-diskriminerande.

7 §

Förkastande av ett anbud vid ett upphandlingsförfarande

Ett anbud som lämnats in av en innehavare av ett kraftverk, ett ellager eller ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som deltar i ett upphandlingsförfarande kan förkastas, om

1) den kraftverksenhet, det ellager eller det elförbrukningsobjekt som ställs till förfogande inte uppfyller uppställda krav,

2) det finns skäl att misstänka att priset på den erbjudna kapaciteten leder till en situation i vilken den ersättning som innehavaren av kraftverket, ellagret eller elförbrukningsobjektet får överskrider de godtagbara kostnaderna för fullgörandet av den i denna lag avsedda skyldighet som följer av effektreservsystemet,

3) anbudet i övrigt inte uppfyller villkoren för upphandlingsförfarandet,

4) anbudsgivaren har fått ett beslut enligt 12 a § om återkrav av statligt stöd som anbudsgivaren inte har iakttagit eller om anbudsgivaren är ett företag i svårigheter enligt riktlinjerna för statligt stöd,

5) Energimyndigheten har kännedom om en grund som avses i 84 § i lagen om upphandling och koncession inom sektorerna vatten, energi, transporter och posttjänster (1398/2016) och som förutsätter att en anbudsgivare ska uteslutas ur anbuds-förfarandet vid ett anbuds-förfarande som ordnats i enlighet med den lagen.

8 §

Krav som ställs på de enheter som ingår i effektreserven

Innehavaren av en enhet kan erbjuda effektreservsystemet en separat kraftverksenhet, ett separat ellager eller ett separat objekt med förmåga till flexibel elförbrukning eller en kombination av sådana objekt som uppfyller följande krav:

1) enheten kan tas i drift inom högst 12 timmar från det att order om detta getts mellan den 1 december och den 28 februari och inom en månad under övriga tider,

2) enhetens minimikapacitet är 1 megawatt,

3) när enheten är i drift har den kapacitet till en sådan effektändring som för respektive tidpunkt anges i driftsreglerna,

4) enheten har beredskap för drift med full effekt enligt driftsavtalet under minst 200 timmar mellan den 1 december och den 28 februari,

5) enheten uppfyller de utsläppsgränser som i artikel 22.4 i elmarknadsförordningen fastställts för kapacitetsmekanismer,

6) de miljötillstånd och miljökrav som gäller enheten hindrar inte att enheten drivs i enlighet med effektreservsystemet under driftsavtalets giltighetstid.

10 §

Driftsavtal om effektreserv

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren ingår med innehavaren av en kraftverksenhet, av ett ellager eller av ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som i ett upphandlingsförfarande godkänts för effektreservsystemet ett driftsavtal i enlighet med det upphandlingsbeslut om effektreserv som Energimyndigheten fattat. På driftsavtalet om effektreserv tillämpas vad som i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) föreskrivs om offentliga handlingar.

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren fastställer i driftsavtalet om effektreserv reglerna om upprätthållandet av effektreservenhetens driftsberedskap, drivandet av enheten samt idrifttagning av den el som produceras eller avges eller av den flexibilitet i elförbrukningen som tillhandahålls av enheten.

Innehavaren av en kraftverksenhet, av ett ellager eller av ett objekt med förmåga till flexibel elförbrukning är skyldig att hålla den enhet som utgör effektreserv i sådan driftsberedskap som förutsätts i driftsavtalet samt att driva enheten och ta enheten i drift på det sätt som förutsätts i driftsavtalet.

11 §

Ersättning som ska betalas till innehavaren av en enhet som utgör effektreserv

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren betalar innehavaren av en enhet som utgör effektreserv ersättning för att denne fullgör den skyldighet som följer av effektreservsystemet. Ersättningen bestäms i enlighet med det upphandlingsbeslut som Energimyndigheten fattat i samband med anskaffning av effektreserven. Ersättningen får dock inte överskrida det som behövs för att täcka de kostnader som orsakas av att skyldigheterna enligt driftsavtalet om effektreserv fullgörs, när de inkomster som anknyter till detta och den skäligen avkastning som erhålls vid fullgörandet av skyldigheten beaktas.

Ersättningen betalas i efterskott periodvis så som fastställts i driftsavtalet om effektreserv.

12 a §

Särskilda villkor för betalning av ersättning

Ersättning enligt 11 och 12 § kan inte betalas, om innehavaren av en enhet som utgör effektreserv eller den systemansvariga stamnätsinnehavaren inte har iakttagit ett beslut om återkrav av stöd enligt 1 § i lagen om tillämpning av vissa av Europeiska unionens bestämmelser om statligt stöd (300/2001) eller om innehavaren av en enhet som utgör effektreserv är ett företag i svårigheter enligt riktlinjerna för statligt stöd.

Energimyndigheten kan återkalla sitt beslut att avbryta utbetalningen, om innehavaren av en enhet som utgör effektreserv eller den systemansvariga stamnätsinnehavaren har rättat till bristen eller försummelsen. Energimyndigheten kan begära att stödtagaren lämnar en försäkran om att det inte finns något i 1 mom. avsett hinder för utbetalning av stöd.

13 §

Uppgifter i samband med upprätthållande av effektreserven och tillsyn

Arbets- och näringsministeriet har till uppgift att svara för den allmänna styrningen, uppföljningen och utvecklingen av verksamhet enligt denna lag.

Energimyndigheten och den systemansvariga stamnätsinnehavaren har till uppgift att i enlighet med denna lag sköta uppgifter i anslutning till upprätthållandet av effektreservsystemet. Energimyndigheten har dessutom till uppgift att övervaka att lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den följs, att sörja för att aktuell information om effektreservsystemet och om stödbeslut publiceras på dess webbplats och att till arbets- och näringsministeriet lämna tillräckliga uppgifter om effektreserven för att ministeriet ska kunna sköta sina uppgifter i fråga om statligt stöd.

14 §

Regler och villkor som fastställs av Energimyndigheten

Energimyndigheten ska genom sitt beslut före idrifttagandet fastställa

1) regler för upprätthållandet av driftsberedskapen hos de kraftverksenheter, ellager och objekt med förmåga till flexibel elförbrukning som ingår i effektreservsystemet och för driften av dem (*driftsregler*),

2) grunderna för fastställande av de avgifter som ska tas ut för finansiering av systemet för upprätthållandet av en effektreserv.

16 §

Brott mot skyldigheter i anslutning till effektreservsystemet

Energimyndigheten kan inom fyra månader från det en förseelse upptäckts förordna att ett driftsavtal om effektreserv ska hävas, om innehavaren av en enhet som utgör effektreserv uppsåtligen har brutit mot en sådan skyldighet i anslutning till effektreservsystemet som innehavaren har förbundit sig till i driftsavtalet om effektreserv.

Energimyndigheten kan ålägga innehavaren av en enhet som utgör effektreserv att återbetala ersättningar som den systemansvariga stamnätsinnehavaren utifrån driftsavtalet har betalat till innehavaren av enheten, om driftsavtalet om effektreserv har hävts i enlighet med 1 mom. eller om innehavaren av en enhet som utgör effektreserv annars har brutit mot driftsavtalet om effektreserv.

18 §

Lämnande av uppgifter

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren och innehavaren av en enhet som utgör effektreserv ska trots sekretessbestämmelserna lämna Energimyndigheten de uppgifter som behövs för skötseln av de tillsynsuppgifter som avses i denna lag. Energimyndigheten har rätt att i sådana lokaler som innehas av den

som är föremål för tillsynen granska att uppgifterna är korrekta. Granskning får emellertid inte utföras i utrymmen som används för boende av permanent natur.

Trots sekretessbestämmelserna har Energimyndigheten rätt att lämna arbets- och näringsministeriet sådana uppgifter som behövs för att ministeriet ska kunna sköta sina uppgifter.

20 §

Särredovisning av de verksamheter som hänför sig till systemet

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren ska särredovisa skötseln av systemet för upprätthållandet av en effektreserv från övriga affärsverksamheter som företaget bedriver. På särredovisningen tillämpas 12 kap. i elmarknadslagen. Skötseln av systemet kan också anförtros ett dotterbolag som i sin helhet ägs av den systemansvariga stamnätsinnehavaren. Den systemansvariga stamnätsinnehavaren har rätt att bedriva elanskaffning och elförsäljning i den omfattning som skötseln av systemet förutsätter.

21 §

Ändringssökande

Ändring i beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av denna lag får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019), om inte något annat föreskrivs nedan.

Ändring i beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av 5 eller 7 § får sökas genom besvär hos marknadsdomstolen på det sätt som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. På beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av 5 eller 7 § och på Energimyndigheten tillämpas vad som i 126 och 127 §, 145 § 1 mom., 146 § 1 och 2 mom., 147 § 1 och 3 mom., 149 och 151–153 §, 154 § 1 mom. 1–4 punkten, 155, 161–163, 165 och 167 § samt 168 § 1 mom. i lagen om offentlig upphandling och koncession (1397/2016) föreskrivs om besväransvisning, delgivning av upphandlingsbeslut, ändringssökande och påföljder samt om upphandlande enheter, om inte något annat föreskrivs i denna lag.

Ändring i beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av 14 § får sökas genom besvär hos marknadsdomstolen på det sätt som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Bestämmelser om handläggningen av ärenden i marknadsdomstolen finns i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013). Ändring i marknadsdomstolens beslut får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen på det sätt som föreskrivs i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

Ett beslut som Energimyndigheten har fattat med stöd av 5, 7 eller 14 § får verkställas trots ändringssökande, om inte den domstol som behandlar besvären eller ansökan bestämmer något annat.

Denna lag träder i kraft [den 2021].

På avtal som har ingåtts före ikraftträdandet av denna lag och som ingåtts senast den 31 december 2019 och vars giltighetstid upphör senast den 1 juli 2022 tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Helsingfors den 20xx

Statsminister
Sanna Marin

Näringsminister Mika Lintilä